

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Oktawian Nawrot (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Elżbieta Karska

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie z powództwa Z. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ż.
przeciwko Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu Wody Polskie - Dyrektorowi
Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu
z udziałem zainteresowanego T. D.

o zawarcie umowy na odprowadzanie ścieków,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 5 lutego 2025 r.

skargi kasacyjnej pozwanego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 16 grudnia 2022 r., sygn. VII AGa 859/22:

- I. oddala skargę;**
- II. zasądza od Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie – Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu na rzecz Z. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ż. kwotę 377 (trzysta siedemdziesiąt siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym**

wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia doręczenia niniejszego wyroku do dnia zapłaty.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 16 grudnia 2022 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację pozwanego Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie – Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, w sprawie z powództwa Z. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ż., z udziałem zainteresowanego T. D., o zawarcie umowy na odprowadzanie ścieków.

W uzasadnieniu wyroku wskazano, że decyzją z 31 lipca 2020 r. Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie we Wrocławiu, po rozpatrzeniu wniosku T. D., w sprawie rozstrzygnięcia sporu dotyczącego odmowy zawarcia umowy na odprowadzanie ścieków przez Z. sp. z o.o. w Ż. dla nieruchomości M. ul. [...], Ż., nakazał Z. sp. z o.o. w Ż. zawarcie umowy z T. D. na odprowadzanie ścieków z ww. nieruchomości.

Odwołaniem z 20 sierpnia 2020 r. Z. sp. z o.o. w Ż. (dalej również: „Z.”) zaskarżył w całości powyższą decyzję, domagając się jej uchylenia.

Wyrokiem z 19 maja 2022 r. Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uchylił zaskarżoną decyzję w całości. Ustalił, że T. D. zawarł z Gminą Wiejską Żary w dniu 18 września 2015 r. umowę o dostawę wody i odprowadzenie ścieków dla jego nieruchomości. Wnioskiem z 27 sierpnia 2019 r. wystąpił do Gminy Żary o rozwiązanie powyższej umowy w zakresie świadczenia usługi odprowadzania ścieków na mocy porozumienia stron. Gmina Żary, pismem z 20 września 2019 r., poinformowała odbiorcę usług o rozwiązaniu umowy z dniem 31 sierpnia 2019 r. na mocy porozumienia stron. Jednocześnie wnioskodawca zwrócił się z pisemnym wnioskiem do Z. sp. z o.o. w Ż. o zawarcie umowy na odprowadzanie ścieków dla przedmiotowej nieruchomości. Przedsiębiorstwo odmówiło zawarcia umowy z wnioskodawcą, powołując się na fakt braku zezwolenia na prowadzenie zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie Gminy Wiejskiej Żary. Wobec powyższego, wnioskodawca zwrócił się do Dyrektora Regionalnego Zarządu

Gospodarki Wodnej we Wrocławiu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie o rozstrzygnięcie sporu dotyczącego odmowy zawarcia umowy na odprowadzanie ścieków. Ponadto, na podstawie art. 27e ust. 3 u.z.z.w., wniósł o określenie tymczasowych warunków odprowadzania ścieków do czasu rozstrzygnięcia sporu. Sąd Okręgowy ustalił również, że wnioskodawca na dzień orzekania nie posiadał zawartej umowy na odprowadzanie ścieków ze swojej nieruchomości, jednak nadal odprowadzał ścieki do sieci kanalizacyjnej będącej własnością Z. sp. z o.o. w Ż.

Sąd Okręgowy wskazał, że jest mu znane z urzędu, że określone przez pozwanego tymczasowe warunki odprowadzania ścieków, w wyniku rozpoznania zażalenia powoda, co do zasady zostały utrzymane w mocy, z tą zmianą, że opłata jaką wnioskodawca ponosił z tytułu odprowadzania ścieków odpowiadała stawce określonej w taryfie dla Gminy Wiejskiej Żary.

Sąd I instancji ustalił również, że Z. prowadzi działalność w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie Gminy Miejskiej Żary w oparciu o zezwolenie Burmistrza Miasta Żary na prowadzenie tego rodzaju działalności. Przedsiębiorstwo dysponuje także zatwierdzoną przez organ regulacyjny, tj. Państwowe Gospodarstwo Wody Polskie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, taryfą, która obowiązuje na terenie Gminy Żary o statusie miejskim. Przewidziana w taryfie stawka jednostkowa opłaty za odprowadzanie ścieków na terenie Gminy Miejskiej Żary wynosiła dla gospodarstw domowych 8,37 zł za m³. Na terenie Gminy Wiejskiej Żary usługi zbiorowego odprowadzania ścieków świadczyła Gmina Wiejska Żary w oparciu o uchwałę Rady Gminy Żary z 28 grudnia 2006 r. zatwierdzającą Regulamin zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków. Na dzień orzekania Gmina Wiejska Żary posiadała Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków uchwalony przez Radę Gminy Żary uchwałą z 26 marca 2019 r. Zgodnie z § 5 ust. 1 Regulaminu gmina, na wniosek przyszłego dostawcy ścieków (odbiorcy usług Gminy), zawiera umowy na odprowadzanie ścieków.

Gmina Wiejska Żary posiadała taryfę na odprowadzenia ścieków na terenie Gminy Wiejskiej Żary zatwierdzoną decyzją Państwowego Gospodarstwa Wody Polskie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu. Sieć

kanalizacyjna, znajdująca się na obszarze Gminy Wiejskiej Żary, która została wybudowana w ramach wspólnego przedsięwzięcia Gminy Miejskiej Żary i Gminy Wiejskiej Żary, a która znajdowała się we władaniu Z. stanowiła własność tego przedsiębiorstwa. Ponadto Sąd wskazał, że znane jest mu z urzędu i nie kwestionowane przez pozwanego, że studium wykonalności projektu w części dotyczącej strategii cenowej, zostało ustalone pomiędzy Gminami w ten sposób, że Gmina Wiejska Żary i Gmina Miejska Żary będą samodzielnie świadczyć usługi odprowadzania ścieków przez każdą z tych gmin na swoim terenie, w tym będą samodzielnie opracowywały taryf dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków dla terenu każdej z tych gmin.

Z. wydawał warunki techniczne oraz dokonywał odbioru przyłącza dla nieruchomości przyłączanych do jego sieci kanalizacyjnej także z obszaru Gminy Wiejskiej Żary. W wyniku dokonanych przyłączeń odbiorców do sieci kanalizacyjnej Gmina Wiejska Żary zawierała umowy o odprowadzanie ścieków z mieszkańcami Gminy Wiejskiej Żary. W oparciu o tę sieć kanalizacyjną Z. świadczył na rzecz Gminy Wiejskiej Żary usługi hurtowego odbioru ścieków z terenu Gminy Wiejskiej Żary. Umowa zawarta w tym przedmiocie na czas określony wygasła 31 lipca 2019 r., a strony nie zawarły kolejnej umowy, gdyż nie doszły do porozumienia co do wysokości wynagrodzenia za odprowadzenie 1 m³ ścieków z obszaru Gminy Wiejskiej Żary. Ostatnia stawka jaką Gmina Wiejska uiszczala na rzecz Z. z tytułu hurtowego odbioru ścieków wynosiła 17,27 zł netto za m³ ścieków.

Ścieki z terenu Miasta Żary, jak i Gminy Wiejskiej Żary, ostatecznie trafiały do oczyszczalni ścieków eksploatowanej przez spółkę wodną Z.1 (podmiotu niezależnego od Z. i Gminy Żary).

Uchwałą Sejmiku Województwa Lubuskiego z 16 listopada 2015 r. wyznaczona została aglomeracja Ż. o równoważnej liczbie mieszkańców 41 954, z oczyszczalnią ścieków zlokalizowaną w Ż., której obszar obejmował miasto Ż. oraz obszar z obszaru Gminy Żary miejscowości G., M. i Ł..

W ocenie Sądu Okręgowego odwołanie zasługiwało na uwzględnienie. Sąd ten wskazał, że zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy ma art. 3 ust. 1 u.z.z.w., zgodnie z którym zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków jest zadaniem własnym gminy. Działalność gospodarcza w zakresie

zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków może być prowadzona w różnych formach organizacyjno-prawnych. Stosowne przedsiębiorstwo może bowiem posiadać formę samorządowego zakładu budżetowego, spółki handlowej, przedsiębiorstwa państwowego lub spółdzielni. Może być prowadzone również przez osobę fizyczną będącą przedsiębiorcą.

Sąd Okręgowy stwierdził, że zbiorowe odprowadzanie ścieków z obszaru Gminy Wiejskiej Żary należy do obowiązków własnych tej Gminy, a wobec niepowołania do tego specjalnej jednostki organizacyjno-prawnej, zadanie te Gmina Wiejska wykonywać musi samodzielnie, poprzez swoje organy. Obowiązek ten zaś nie ciąży na Z. sp. z o.o. w Ż., gdyż Gmina Wiejska nie powierzyła mu tego zadania. Gmina Miejska Żary, w celu zbiorowego odprowadzania ścieków z jej terenu, powołała jednostkę, jaką jest Z. sp. z o.o. w Ż.. Natomiast Gmina Wiejska Żary samodzielnie wykonywała ww. zadanie własne i nie powołała w tym zakresie żadnej jednostki organizacyjno-prawnej, celem odprowadzania ścieków z terenu Gminy Wiejskiej Żary.

W cenie Sądu Okręgowego nie budziło wątpliwości, że Gmina Wiejska Żary samodzielnie wykonywała zadanie własne w zakresie odprowadzania ścieków. Jednocześnie usług zbiorowego odprowadzania ścieków na rzecz mieszkańców Gminy Wiejskiej nie mógł bezpośrednio świadczyć Z., gdyż nie posiadał zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie Gminy Wiejskiej Żary, a Gmina Wiejska nie powierzyła mu zadania własnego dotyczącego obszaru Gminy Wiejskiej, bowiem nie mogła powierzyć, z racji braku zezwolenia. Na marginesie Sąd zaznaczył, że zezwolenie takie w Gminie Wiejskiej Żary w ogóle nie zostało wydane, gdyż w sytuacji, gdy Gmina sama pełni funkcję przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego, nie spoczywa na niej obowiązek uzyskania takiego zezwolenia.

Ponadto Z. sp. z o.o. w Ż. ma ustaloną taryfę tylko dla odprowadzania ścieków z obszaru Gminy Miejskiej Żary. Na potrzeby kalkulacji taryfy były uwzględniane jedynie koszty związane ze świadczeniem usług na obszarze Gminy Miejskiej. W tym stanie rzeczy to Gminę Wiejską Żary należy traktować – na jej terenie – jako przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne, na którym ciąży obowiązek zbiorowego odprowadzania ścieków, a więc i zawierania umów o odprowadzanie

ścieków z nieruchomości położonych na terenie Gminy Wiejskiej Żary. Gmina Wiejska Żary w tym zakresie powinna być więc traktowana jako przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne, w rozumieniu art. 2 pkt 4 u.z.z.w.

Sąd wskazał, że Z. sp. z o.o. w Ż. nie posiada statusu przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego na terenie Gminy Wiejskiej Żary i nie wykonuje działalności gospodarczej z zakresu zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie ww. gminy. Wymogiem świadczenia usług zbiorowego odprowadzania ścieków jest co najmniej posiadanie zezwolenia na odprowadzanie ścieków i właściwej taryfy, oraz powierzenie przez Gminę tego zadania własnego. Dodatkowo Sąd wskazał, że prowadzenie działalności bez zatwierdzonej taryfy, a powód nie ma taryfy dla obszaru Gminy Wiejskiej, stanowi delikt administracyjny i podlega karze pieniężnej na podst. art. 21 ust. 1 pkt 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, zaś prowadzenie przez powoda działalności w zakresie odprowadzania ścieków na obszarze, którego nie obejmuje zezwolenie, o jakim mowa w art. 16 ustawy, stanowiłoby wykroczenie z art. 60¹ Kodeksu wykroczeń. Zaskarżona decyzja w razie jej wykonania realizowałaby czyn zagrożony karą, co w świetle treści art. 156 § 1 pkt 6 k.p.a. stanowi podstawę do stwierdzenia jej nieważności. Stanowiło to zdaniem Sądu bezwzględną przesłankę do jej uchylenia i tym samym wyeliminowania z obrotu prawnego.

W ocenie Sądu Okręgowego, dla rozstrzygnięcia sprawy, bez znaczenia był fakt, że M., G. oraz miasto Żary stanowią obszar jednej aglomeracji. Przynależność do jednej aglomeracji nie determinuje sama z siebie przejęcia obowiązków własnych jednej gminy w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków, przez przedsiębiorstwo wodno-kanalizacyjne realizujące zadania własne innej gminy, o ile gminy nie zawrą w tej kwestii porozumienia. Także bez wpływu na rozstrzygnięcie sprawy Sąd uznał fakt, że sieć kanalizacyjna, znajdująca się na obszarze Gminy Wiejskiej Żary, została wybudowana w ramach wspólnego przedsięwzięcia Gminy Miejskiej Żary i Gminy Wiejskiej Żary. Przez sam tylko ten fakt Z. nie może stać się przedsiębiorstwem wodociągowo-kanalizacyjnym wykonującym zadanie własne Gminy Wiejskiej, skoro Gmina Wiejska mu tego własnego obowiązku nie powierzyła.

Sąd wskazał, że kluczowy dla ustalenia podmiotu zobowiązanego do odprowadzania ścieków z obszaru określonej gminy jest więc nie tytuł prawny do sieci kanalizacyjnej, zlokalizowanej na jej obszarze, ale formalnoprawny obowiązek,

wskazujący, że to właśnie gmina jest zobowiązana do zbiorowego odprowadzania ścieków, i to od gminy zależy, czy obowiązek ten powierzy innemu podmiotowi, czy też będzie go realizować przez własne organy. Zaznaczył też, że nie na każdym posiadaczu urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych (sieci), do których jest przyłączona nieruchomość, ciąży publicznoprawny obowiązek zawarcia umowy o odbiór ścieków z tej nieruchomości, o jakim mowa w art. 6 ust. 2 u.z.z.w.

W związku z powyższym, w ocenie Sądu, brak było podstaw prawnych do nałożenia na Z. obowiązku odprowadzania ścieków od odbiorców zlokalizowanych na terenie Gminy Wiejskiej Żary.

Sąd Apelacyjny, rozpoznając apelację pozwanego, w pełni podzielił i przyjął za własne ustalenia stanu faktycznego poczynione przez Sąd I instancji.

Odnosząc się do zarzutów apelacji wskazał, iż nie podziela stanowiska skarżącego, jakoby w przedmiotowej sprawie doszło do nierozpoznania istoty sprawy, ani błędnego ustalenia przez Sąd Okręgowy zakresu rozpatrywanej sprawy i tym samym uchylenia skarżonej decyzji. Sąd II instancji częściowo zgodził się ze skarżącym, iż o statusie przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego, zarówno w znaczeniu funkcjonalnym, przedmiotowym i podmiotowym, nie decyduje fakt posiadania zezwolenia. Należy mieć jednak na uwadze, iż zbiorowe odprowadzanie ścieków jest zadaniem własnym gminy. Zadanie to gmina może powierzać innym podmiotom, ale tylko wyłącznie takim, które posiadają wymagane zezwolenie. Jak wskazał Sąd Apelacyjny, w rozpoznawanej sprawie poza sporem było, iż powód takiego zezwolenia nie posiadał. Zgodnie z art. 16 ust. 2 u.z.z.w.z.o.ś. zezwolenie na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków może być wydane na wniosek przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego. Zasadnie zatem Sąd Okręgowy wskazał, iż prowadzenie działalności przez powoda bez wymaganego zezwolenia na terenie Gminy Wiejskiej Żary stanowiłoby delikt administracyjny – wykroczenie. Wydanie decyzji nakazującej podmiotowi, nie posiadającemu zezwolenia, zawarcie umowy stanowiłoby naruszenie porządku prawnego, gdyż w żaden sposób decyzja nie może owego braku sanować. Wydanie zezwolenia zostało powierzone ustawą innemu podmiotowi, zaś w przypadku Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej taka kompetencja nie występuje.

Słusznie w ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd I instancji uznał, że brak wskazania w decyzji warunków umowy mógłby prowadzić do jednostronnego ustalenia tych warunków przez pozwanego, chociażby w zakresie stawek za odbiór ścieków, przy braku zatwierdzonej taryfy. Decyzja nie wskazuje na jakich warunkach wnioskodawca mógłby domagać się zawarcia umowy z powodem, co skutkuje niewykonalnością tej decyzji. Sąd Okręgowy zasadnie, w ocenie Sądu II instancji, wskazał na art. 8 ust. 1 ustawy – Prawo energetyczne i poglądy orzecznictwa, z których wynika, że decyzja administracyjna zastępująca umowę stron powinna regulować wszystkie jej istotne elementy. Zatem podobnie w rozpoznawanej sprawie, władcze rozstrzygnięcie sprawy zaskarżoną decyzją powinno zawierać istotne elementy umowy określone w art. 6 ust. 3 u.z.z.w.z.o.ś. Decyzja nie określająca istotnych elementów umowy o odprowadzanie ścieków nie rozstrzygała sporu.

Skargą kasacyjną z 10 marca 2023 r. pozwany zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 16 grudnia 2022 r. w całości. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 6 ust. 2 w zw. z art. 2 pkt 4, 7 oraz 20 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków poprzez niewłaściwą wykładnię polegającą na uznaniu, że zobowiązaniem do zawarcia umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków jest przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne, które posiada zezwolenie na prowadzenie działalności zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub odprowadzania ścieków, zamiast uznania, że przepis art. 6 ust. 2 ustawy zaopatrzeniowej daje podstawę do ubiegania się o zawarcie umowy na odbiór ścieków przez osobę, której nieruchomość została przyłączona do sieci będącej w posiadaniu przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego, które faktycznie prowadzi działalność zbiorowego odprowadzania ścieków, tj. działalność polegającą na odprowadzaniu i oczyszczaniu ścieków;
2. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 27e ust. 2 pkt 1 ww. ustawy poprzez niewłaściwą wykładnię polegającą na uznaniu, że organ regulacyjny może nakazać zawarcie umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie

ścieków tylko przedsiębiorstwu wodociągowo-kanalizacyjnemu posiadającemu zezwolenie, zamiast uznania, że organ regulacyjny może nakazać zawarcie umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków przedsiębiorstwu wodociągowo-kanalizacyjnemu, czyli przedsiębiorstwu, które prowadzi działalność gospodarczą w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków, tj. prowadzi działalność polegającą na ujmowaniu, uzdatnianiu i dostarczaniu wody lub polegającą na odprowadzaniu i oczyszczaniu ścieków, niezależnie od faktu posiadania zezwolenia wydanego przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta);

3. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 27e ust. 2 pkt 1 ww. ustawy poprzez niewłaściwą wykładnię polegającą na uznaniu, że decyzja organu regulacyjnego nie zastępuje zezwolenia na prowadzenie działalności objętej taką decyzją nakazującą, zamiast uznania, że decyzja organu regulacyjnego nakazująca zawarcie umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków zastępuje zezwolenie wójta (burmistrza, prezydenta miasta) na prowadzenie działalności zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków;
4. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 27e ust. 2 pkt 1 ww. ustawy poprzez niewłaściwą wykładnię polegającą na uznaniu, że organ regulacyjny nakazując przedsiębiorstwu wodociągowo-kanalizacyjnemu zawarcie umowy odprowadzania ścieków zobowiązany jest ustalić warunki takiej umowy, zamiast uznania, że przepis art. 27e ust. 2 pkt 1 ustawy zaopatrzeniowej wskazuje zamknięty katalog możliwych rozstrzygnięć, nie dając organowi regulacyjnemu podstaw do ustalenia w drodze decyzji administracyjnej warunków, na jakich przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne powinno świadczyć usługę dostarczania wody lub odprowadzania ścieków.

W oparciu o tak skonstruowane zarzuty, skarżący wniósł o uchylenie w całości wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie odwołania powoda od decyzji pozwanego z dnia 8 lipca 2020 r. nakazującej powodowi zawarcie umowy z T. D. na odprowadzanie ścieków z jego nieruchomości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania przed Sądem I instancji, Sądem II

instancji oraz kosztów postępowania kasacyjnego, w tym z tytułu zastępstwa procesowego wg norm przypisanych; ewentualnie uchylenie w całości wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania temu Sądowi wraz z obowiązkiem orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego, w tym z tytułu zastępstwa procesowego wg norm przypisanych; ewentualnie uchylenie w całości wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie oraz wyroku Sądu I instancji w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji wraz z obowiązkiem orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego, w tym z tytułu zastępstwa procesowego wg norm przypisanych.

Z. spółą z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ż., zastępowany przez profesjonalnego pełnomocnika, w odpowiedzi na skargę kasacyjną z 5 kwietnia 2023 r. wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej w całości oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej za złożenie dokumentu pełnomocnictwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym (postanowienie Sądu Najwyższego z 30 lipca 2019 r., I CSK 107/19).

Nadzwyczajność skargi kasacyjnej, jako środka zaskarżenia, przejawia się również w tzw. przymusie adwokacko-radcowskim. Celem przymusu adwokacko-radcowskiego jest zapewnienie, aby środki zaskarżenia kierowane do Sądu Najwyższego odpowiadały ustawowym wymaganiom i prezentowały poziom merytoryczny, jakiego można oczekiwać od osoby uprawnionej do świadczenia profesjonalnej pomocy prawnej (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2025 r., I NSP 308/24).

Zgodnie z art. 398¹³ § 1 *in principio* k.p.c., Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw. Obowiązkiem skarżącego jest zatem precyzyjne przytoczenie podstawy kasacyjnej

przez dokładne wskazanie przepisów prawa, które – w jego ocenie – zostały naruszone oraz – w przypadku podstawy naruszenia prawa materialnego – wskazania postaci tego naruszenia. Wymaganie precyzyjnego formułowania podstaw skargi wynika z niemożności samodzielnego dokonywania przez Sąd Najwyższy konkretyzacji postawionych przez skarżącego zarzutów oraz snucia hipotez co do tego, jakiego przepisu dotyczy podstawa skargi (wyrok Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 2016 r., II CSK 456/15).

Stosownie do art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. skargę kasacyjną strona może oprzeć na naruszeniu prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie. Wadliwa wykładnia polega na błędnym rozumieniu normy prawnej, zaś niewłaściwe zastosowanie (błąd subsumcji) na wadliwym uznaniu, że ustalony w sprawie stan faktyczny odpowiada hipotezie normy prawnej (wyrok Sądu Najwyższego z 15 kwietnia 2004 r., IV CK 274/03).

We wszystkich swoich zarzutach skarżący wskazywał na naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 6 ust. 2 w zw. z art. 2 pkt. 4, 7 oraz 20 oraz art. 27e ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków. Naruszenie to zdaniem skarżącego miało polegać na niewłaściwej wykładni ww. przepisów, przy czym już w tym momencie zaznaczyć należy, że Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu zaskarżonego w niniejszym postępowaniu rozstrzygnięcia nie dokonywał wykładni żadnego z ww. przepisów. Ponadto, przepisy Kodeksu postępowania cywilnego w przypadku naruszenia norm prawa materialnego jako podstawy kasacyjne przewidują ich błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie. Skarżący zaś zarzucił naruszenie prawa materialnego w sposób nieznany ustawie, tj. poprzez niewłaściwą wykładnię. W tej sytuacji niejasne jest, czy skarżący zarzucił niewłaściwe zastosowanie czy błędną wykładnię wymienionych w zarzutach skargi kasacyjnej przepisów.

Biorąc pod uwagę powyższe oraz cel przymusu adwokacko-radcowskiego, jakim jest zapewnienie, aby środki zaskarżenia kierowane do Sądu Najwyższego odpowiadały ustawowym wymaganiom i prezentowały poziom merytoryczny, jakiego można oczekiwać od osoby uprawnionej do świadczenia profesjonalnej pomocy prawnej, a także zakaz dokonywania przez Sąd Najwyższy konkretyzacji postawionych przez skarżącego zarzutów, wszystkie zarzuty pozwanego z uwagi na

ich błędne sformułowanie należało uznać za bezzasadne, co skutkowało musiało oddaleniem skargi kasacyjnej w całości.

Niezależnie od powyższego, nawet gdyby uznać, że zarzuty skargi kasacyjnej są sformułowane w sposób prawidłowy i możliwa jest ich ocena, to nie wpłynęłoby to na wydane w sprawie rozstrzygnięcie.

Dla oceny zasadności podniesionych zarzutów w niniejszej sprawie rozstrzygające znaczenie ma podjęta przez Sąd Najwyższy uchwała z 13 września 2023 r., sygn. I NKP 3/22, zapadła w odniesieniu do zagadnień prawnych przedstawionych przez Sąd Apelacyjny w Warszawie powstałych na gruncie analogicznych stanów faktycznych i prawnych. Sąd Najwyższy uchwalił, że (pkt I.1) w sytuacji, w której nie jest możliwe przypisanie statusu przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego gminie, dopuszczalne jest nakazanie zawarcia umowy o odprowadzenie ścieków podmiotowi stanowiącemu spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością utworzoną przez gminę lub spółkę do której przystąpiła kolejna gmina (spółkę komunalną) i którą gmina wyposażyla w infrastrukturę potrzebną do wykonywania zbiorowego odprowadzania ścieków oraz która spełnia pozostałe przesłanki do nakazania zawarcia umowy, pomimo że spółka ta nie posiada zezwolenia, o jakim mowa art. 16 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz.U. 2020, poz. 2028); (pkt I.2) rozstrzygnięcie w sprawie spornej dotyczącej odmowy zawarcia umowy o odprowadzania ścieków, o którym mowy w art. 27 e ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz.U. 2020, poz. 2028) powinno zawierać istotne elementy umowy określone w art. 6 ust. 3 tej ustawy.

W zakresie pierwszego z podniesionych zarzutów, skarżący zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 6 ust. 2 w zw. z art. 2 pkt 4, 7 oraz 20 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków poprzez niewłaściwą wykładnię, przy czym, na co zwrócono uwagę powyżej, Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu zaskarżonego w niniejszym postępowaniu rozstrzygnięcia nie dokonywał wykładni żadnego z ww. przepisów. Jakkolwiek ww. przepisy stanowiły podstawę zarzutów apelacyjnych, to Sąd II instancji w zasadzie nie odniósł się do nich w sposób szczegółowy, co jednak nie

stało się podstawą odpowiednich zarzutów kasacyjnych. Wobec powyższego pierwszy z podniesionych zarzutów należałoby uznać za nietrafny.

Chybione byłyby również pozostałe zarzuty naruszenia art. 27e ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków. W zakresie zarzutów 2 i 3 skargi kasacyjnej w uzasadnieniu Sądu Apelacyjnego brak jest treści, o której wspomina skarga kasacyjna. Nie powielając zaś treści uzasadnienia uchwały Sądu Najwyższego z 13 września 2023 r., sygn. I NZP 3/22, przesądzone zostało, że wydając decyzję na podstawie art. 27e ust. 2 ww. ustawy organ regulacyjny powinien określić istotne elementy umowy określone w art. 6 ust. 3. W tej sytuacji nietrafny był również zarzut 4, w którym skarżący twierdził, że art. 27e ust. 2 pkt 1 ustawy zaopatrzeniowej wskazuje zamknięty katalog możliwych rozstrzygnięć, nie dając organowi regulacyjnemu podstaw do ustalenia w drodze decyzji administracyjnej warunków, na jakich przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne powinno świadczyć usługę dostarczania wody lub odprowadzania ścieków. Zasadne zatem było uchylenie w niniejszej sprawie decyzji administracyjnej, skoro nie określała istotnych elementów umowy, jedynie nakazując jej zawarcie.

Z tych wszystkich względów skarga kasacyjna, wobec braku uzasadnionych podstaw, podlegała oddaleniu zgodnie z art. 398¹⁴ k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. Z § 14 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. 2018, poz. 265 z późn. zm.). Na orzeczoną kwotę składa się wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika obliczone stosownie do ww. przepisów na 360 zł oraz zwrot opłaty skarbowej od udzielonego pełnomocnictwa, która pomimo zasadnego wniosku nie została wcześniej zasądzona przez Sądy I i II instancji.

Elżbieta Karska Oktawian Nawrot Paweł Wojciechowski

[SOP]

r.g.

